

Nr 9.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 23 december 1914 (nr 451) om hingstbesiktningstvång; given Stockholms slott den 13 december 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 23 december 1914 (nr 451) om hingstbesiktningstvång.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 23 december 1914 (nr 451) om hingstbesiktningstvång.

Härigenom förordnas, att 4 § lagen den 23 december 1914 om hingstbesiktningstvång skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

4 §.

Förseelse mot denna lag straffes med böter från och med etthundra till och med trehundra kronor. Äro omständigheterna synnerligen mildrande må bötesbeloppet nedsättas till tjugufem kronor.

Därest någon — — — — — äro stadgade.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1936.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 december 1935.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden
UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO,
ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

I skrivelse den 5 april 1935, nr 151, har riksdagen i anledning av motionerna I: 184 och II: 235 under återopande av jordbruksutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 45 anhållit, att Kungl. Maj:t ville låta utreda frågan om skärpning av straffen för överträdelser av lagen den 23 december 1914 (nr 451) om hingstbesiktningstvång samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

I skrivelse den 26 september 1934 hava hushållningssällskapens ombud gjort framställning om väsentlig höjning av bötesbeloppen för överträdelse av nämnda lag. Vid denna framställning fanns fogad en skrivelse till hushållningssällskapens ombud från hushållningssällskapet i Blekinge län förvaltningsutskott. Över framställningen har efter remiss lantbruksstyrelsen den 16 oktober 1934 avgivit utlåtande.

Jag torde nu få underställa Kungl. Maj:t denna fråga.

Enligt *lagen om hingstbesiktningstvång* äger Konungen, där förhållandena inom något hushållningssällskaps område sådant påkalla, på framställning av hushållningssällskapet och vederbörande landsting, förordna, att hingstbesiktningstvång skall införas inom hushållningssällskapet område eller viss del därav.

I 2 § samma lag föreskrives, att inom område, varest hingstbesiktningstvång införts, hingst icke må, med mindre han uppnått tre års ålder ävensom prövats vara såsom beskällare inom orten lämplig, vare sig kostnadsfritt eller mot ersättning användas till betäckning av sto, som tillhör annan än hästens ägare, och ej heller, därest hingsten äges av två eller flera personer samfällt, till betäckning av sto, som tillhör någon av dem enskilt. Prövning, som nyss nämnts, verkställs av statens premieringsnämnd eller dess ordförande enligt av Konungen meddelade bestämmelser. Sådana återfinnas i kungörelsen den 23 december 1914 (nr 452), ändrad genom kungörelserna den 11 juli 1918 (nr 697) och den 4 maj 1923 (nr 107).

Enligt lagens 4 § straffas förseelse mot lagen med böter från och med tio

till och med tvåhundra kronor. Därest någon under tid, då han är ställd under tilltal för sådan förseelse, fortsätter densamma, skall han för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits fällas till de böter, som för förseelsen äro stadgade.

Blekinge läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har i sin förberörda skrivelse anfört bland annat följande.

Ehuru det stora flertalet hingstägare ställde sig lagens föreskrifter till efterrättelse, saknades tyvärr icke exempel på mindre nogräknade sådana, som till stor skada för hästaveln men till egen vinning ej droge i betänkande att överträda densamma. I hur stor omfattning detta skedde vore vanskligt att avgöra, men det förhållande, att enbart inom ett härad i Blekinge län under åren 1933—1934 tre överträdelser beivrats, tydde på att lagbrott ej vore sällsynta. Ett av dessa fall vore synnerligen flagrant i det vederbörande en hel säsong använt en kasserad hingst. Lagen kunde överträdas utan nämnvärd risk, då det dels vore svårt att framlägga fällande bevis och dels straffpåföljden vore synnerligen ringa. De låga bötesbeloppen verkade endast som en ytterst moderat beskattning av de inkomster lagöverträdarna beredde sig. Med hänsyn till det anförda hemställdes, att hushållningssällskapens ombud måtte ingå till Kungl. Maj:t med framställning om avsevärd höjning av bötesstraffet för förseelse mot ifrågavarande lag.

Hushållningssällskapens ombud hava framhållit i huvudsak följande.

Erfarenheterna rörande de ådömda bötesbeloppen för förseelse mot ifrågavarande lag vore väsentligt olika inom skilda områden. Enligt flera ombuds uttalanden hade några missförhållanden av i förvaltningsutskottets nyssberörda skrivelse påtalad art ej förekommit, under det att andra ombud vitsordat, att dylika missförhållanden gjort sig starkt gällande. Såväl för den svenska hästaveln som för de hingstägare, som lojalt ställde sig gällande föreskrifter till efterrättelse och mot dryga kostnader förskaffade sig lämpliga avelsdjur, vore det av största vikt att mindervärdiga hingstar icke komme till användning för avelsändamål. Då erfarenheten gäve vid handen, att lagöverträdelser icke hörde till sällsyntheterna, vore åtgärder i syfte att att motverka detta av behovet påkallade.

Utan tvivel verkade nu gällande straffsatser föga avskräckande på personer, som mera tänkte på egen ekonomisk fördel än på att lojalt rätta sig efter lagens föreskrifter, allra helst som vid fall av beivrande en lång följd av överträdelser bedömdes såsom endast ett brott. I vad mån en höjning av bötesbeloppen kunde leda till åsyftat resultat, vore svårt att på förhand bedöma men ett försök borde dock göras att på denna väg komma till rätta med de påtalade missförhållandena. För en höjning av bötesatsen i förevarande lag talade även en jämförelse med lagen om galtbesiktningstvång. I det förra fallet rörde det sig om djur av långt högre värde än i det senare, varför en överträdelse av den förstnämnda lagen medförde en illojal förtjänst av vida större mått än en överträdelse av den sistnämnda. Det vore då föga lämpligt att samma straffsatser gällde enligt båda lagarna.

Lantbruksstyrelsen har i sitt yttrande över framställningen från hushållningssällskapens ombud tillstyrkt bifall till densamma.

I förutberörda två *motioner I: 184 och II: 235*, vilka voro likalydande, hemställdes, att riksdagen måtte besluta att 4 § lagen om hingstbesiktningstvång skulle erhålla följande lydelse: »Förseelse mot denna lag straffas med böter från och med tvåhundrafemtio till och med ettusen kronor. Därest någon under tid, då han är ställd under tilltal för sådan förseelse, densamma fortsätter, skall han för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits fällas till de böter, som för förseelsen äro stadgade.»

Såsom stöd för denna hemställan har i huvudsak åberopats samma skäl som i nyssnämnda framställningar från hushållningssällskapens ombud och Blekinge läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott.

Över motionerna avgavs yttrande av *lantbruksstyrelsen*. Denna hemställde om åtgärder för tillgodoseende av motionernas syfte. I yttrandet anfördes vidare:

Lantbruksstyrelsen kunde fullt ut dela den till stöd för motionerna anförda motiveringen. Det vore tyvärr så, att flestades inom vårt land för betäckning upplåtes hingstar, vilka icke blivit i den ordning lagen föreskreve tillåtna såsom beskällare. I de fall, då överträdelse härutinnan bleve föremål för domstolsbehandling, utdömdes i regel böter till det enligt lagen fastställda lägsta beloppet 10 kronor. Detta belopp vore icke i ringaste mån ägnat att avskräcka från fortsättande av den olagliga trafiken, och det syntes därför välbetänkt, att de bötesstraff, vilka kunde utdömas enligt lagen om hingstbesiktningstvång, skärptes i sådan grad, att avsevärd ekonomisk risk komme att föreligga vid överträdelse av lagens bestämmelser.

Jordbruksutskottet, till vilket motionerna remitterades, hemställde om skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan, att Kungl. Maj:t ville låta utreda frågan om skärpning av straffen för överträdelse av ifrågavarande lag samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Utskottet anförde ytterligare i huvudsak följande.

I likhet med motionärerna och lantbruksstyrelsen ansåge utskottet, att de straff, som för närvarande utdömdes i fall av överträdelse av lagen om hingstbesiktningstvång, mången gång vore så låga, att de icke stode i rimligt förhållande till den förtjänst, ett olagligt begagnande av icke besiktigade hingstar såsom beskällare lätteligen kunde inbringa. En skärpning av förevarande straffsats syntes därför påkallad. Härvid vore emellertid att erinra, att en höjning av straffmaximum utöver 300 kronors böter måste innebära, att förseelserna skulle sonas med dagsböter. Anlitande av dagsbotssystemet skulle emellertid måhända medföra, att där överträdelser beginges av mindre välsituerade personer, dessa komme att ådömas straff, som icke vore väsentligt kännbarare än de nu stundom tillämpade. I anledning härav och med hänsyn jämväl till andra föreliggande spörsmål, som borde beaktas, syntes frågan kräva viss utredning. I varje fall ansåge sig utskottet icke böra förorda, att riksdagen för sin del, innan Kungl. Maj:t närmare prövat frågan, beslutade en ändring i lagen. Däremot funne utskottet goda skäl föreligga, att riksdagen hos Kungl. Maj:t begärde utredning i ämnet.

Riksdagen biföll såsom framgår av vad förut anförts utskottets hemställan

Departement-
schefen.

Av handlingarna i ärendet framgår, att de nu gällande straffbestämmelserna för förseelse mot lagen om hingstbesiktningstvång i stor utsträckning visat sig ineffektiva såsom medel att upprätthålla lagens föreskrifter. I likhet med riksdagen finner jag därför en ändring av straffskalan påkallad.

Såsom jordbruksutskottet i sitt utlåtande framhållit kan enligt svensk rätt maximum för direkta böter icke höjas över 300 kronor. En ytterligare skärpning av bötesstraffet måste föranleda införandet av dagsböter i straffskalan. Då i flertalet fall de som överträda ifrågavarande lag torde befinna sig i svaga ekonomiska omständigheter, skulle emellertid, på sätt jämväl framgår av vad jordbruksutskottet anfört, vid ett anlitande av dagsbotssystemet merendels komma att ådömas så låg dagsbot att straffet icke bleve väsentligt kännbarare än vad nu ofta är fallet, med mindre ett högt minimiantal dagsböter fastställdes. Att stadga ett med hänsyn till det nu sagda tillräckligt högt sådant minimum, t. ex. 50 dagsböter, läser dock på grund av här avsedda förseelsers art näppeligen kunna ifrågakomma. Under dessa förhållanden torde upptagandet i straffskalan av dagsböter i förevarande fall icke vara att förorda.

För ernående av en effektiv straffpåföljd torde andra möjligheter böra övervägas. Det kan ifrågasättas att i straffskalan införa fängelse. Frihetsstraff för överträdelse av förevarande lag torde emellertid icke böra tillämpas annat än efter upprepad förseelse sedan straff mellankommit. Oavsett att överhuvud taget användande av urbotstraff för förseelser av detta slag möter betänkligheter, skulle införandet därav följaktligen medföra den olägenheten, att den strängare straffpåföljden icke bleve omedelbart avhållande. En annan möjlighet kunde vara att höja bötesmaximum till 300 kronor och samtidigt stadga, att överträdelse av lagen skall straffas för varje gång sådan överträdelse begås, oavsett om åtal mellankommit. Med hänsyn till det avsteg ett dylikt stadgande skulle innebära från eljest i svensk straffrätt tillämpade regler, torde lämpligheten av detsamma dock kunna ifrågasättas. Det torde också kunna tänkas att förutom hingstägaren straffa jämväl stoägaren, där denne använder till betäckning hingst, som icke är besiktigad och godkänd. Även om en dylik bestämmelse med sannolikhet komme att i hög grad verka för författningsbudens upprätthållande, skulle den emellertid å andra sidan medföra, att straffet icke företrädesvis komme att drabba den som hade den största vinningen av förseelsen, varjämte i många fall vid tillämpning av en sådan bestämmelse torde uppstå bevisningssvårigheter. Ytterligare en utväg vore att införa en föreskrift av innehåll, att hingst, som använts till betäckning utan att vara besiktigad och godkänd, skall förklaras förverkad. En dylik påföljd torde dock vara att anse alltför sträng i förhållande till förseelsens natur.

Lämpligare än de nu diskuterade utvägarna vore måhända att för förseelser mot förevarande lag införa normerade böter sålunda att den felande dömdes att böta exempelvis två gånger det belopp, som erhållits i språngavgift. Därest detta belopp icke skulle kunna fastställas, torde i lagen kunna fixeras ett belopp, t. ex. 50 kronor, som under sådana förhållanden skulle

anses såsom språngavgift för varje gång hingsten använts. För de fall att hingsten ställts till förfogande kostnadsfritt, finge den vanliga bötesskalan användas. Om än detta system kan anses äga vissa företräden framför de tidigare avhandlade möjligheterna, synes det dock, som skulle en enklare lösning av det föreliggande spörsmålet vara att föredraga.

Efter överbäggande av frågan har jag stannat för att förorda allenast sådan jämkning av nuvarande straffbestämmelser, att bötesbeloppets maximum höjes till 300 kronor samt dess minimum fastställes så högt, att dess utkrävande blir för vederbörande något så när kännbart. I detta syfte föreslår jag ett lägsta bötesbelopp av 100 kronor. Föreligga synnerligen förmildrande omständigheter torde dock böra finnas möjlighet att sänka bötesstraffet till 25 kronor. Det synes finnas anledning antaga, att en lagändring av denna innebörd skall visa sig tillräcklig att råda bot på nu rådande missförhållande. Jag förutsätter givetvis bibehållande av nuvarande stadgande, enligt vilket den, som under tid då han är åtalad för förseelse som här avses fortsätter densamma, skall för varje gång stämning därför delgives fällas till särskilt ansvar. I överensstämmelse med vad nu förordats har inom jordbruksdepartementet uppgjorts förslag till *lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 23 december 1914 (nr 451) om hingstbesiktningstvång*.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att antaga omförmälda lagförslag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gunnar Sandström.